

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 34

בס"ד, י"ב באדר תשס"ט

ייחוד – מלקות והיתרי ייחוד

א. מלקין על הייחוד

1. קידושין פא. "אמר רב מלקין על הייחוד... אל בני", וברש"י ובתד"ה מלקין.
2. רמב"ם איסורי ביאה פכ"ב ה"ג.
3. מלקין על לא טובה השמועה – רש"י ד"ה על לא טובה ורמב"ם הלכות סנהדרין פכ"ד ה"ה.
4. להרחבה - ראשונים דנו על היחס לסוגיות אחרות והעולה מכך על התנאים האוסרים אשה לבעלה בעקבות ייחוד – אני מפנה לדיון של הריטב"א בקידושין פא. ד"ה אמר רב מלקין.
5. עמדו על הנלמד מדין זה על יסוד איסור ייחוד ועל מורכבות המצב האוסר מפאת חשד.

ב. בזמן שאשתו עמו

1. משנה קידושין פ"ד מ"ב – כבר עסקנו בשאלת הפיסוק של המשנה.
2. משנה עבודה זרה פ"ב מ"א, ובגמרא עבודה זרה כה, "במאי עסקינן... שחשודין על העריות".
3. קידושין פ: תד"ה רבי שמעון; עבודה זרה כה: תד"ה לא צריכא באשתו עמו.
4. רמב"ם איסורי ביאה פכ"ב ה"ד, ועקבו במהלך הפרק אחרי המקומות בהם הרמב"ם מזכיר את אשתו עמו.
5. להרחבה - על האיכא בינייהו בגמרא בעבודה זרה:
(א) רש"י שם על הסוגיה.
(ב) שם תד"ה איכא בינייהו, חידושי הרמב"ן ד"ה איכא דגרסי, תוספות רי"ד ד"ה פיסקא לא תתייחד.

ג. בעלה בעיר ופתח פתוח

1. קידושין פא. "אמר רבה בעלה בעיר... ריגלא".
2. תד"ה בעלה בעיר.
3. רש"י ד"ה בעלה בעיר והשוו לרמב"ם איסורי ביאה פכ"ב ה"ב.
4. מנחת שלמה חלק א' סימן לה.
5. מהיכן שאב רבה את היתר בעלה בעיר? מה יסוד ההיתר?

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 34

בס"ד, י"ב באדר תשס"ט

ד. קירבה לקרובות משפחה

1. האמור במשנה על אמו ובתו.
2. פא: "מתייחד אדם עם אמו אמר רב יהודה... לשם שמים".
3. ריטב"א ד"ה הכל לפי דעת שמים.
4. פסקי הרמב"ם.

ה. כל שעסקיו עם הנשים

1. פא. המשנה וברש"י ד"ה לא יתייחד.
2. רמב"ם בפירוש המשנה פ"ד מי"ג.
3. חידושי הרמב"ן ד"ה כל שעסקו.

בהמשך נעסוק בלי נדר בפסיקת הלכה ובעיון במצבים עכשוויים של ייחוד , ונעיין בסיפורים בסוגיה פא.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 34

בס"ד, י"ב באדר תשס"ט

חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף פא עמוד א

אמר רב מלקין על הייחוד ואין אוסרין על הייחוד . פירוש שאשת איש שנתייחדה עם אחד ושהתה עמו כדי ביאה אין בית דין אוסרין אותה לבעלה מפני כך , אע"פ שיש עדים בדבר כרישא דקתני מלקין והתם לא סגיגא בלא עדים , וטעמא דמילתא משום דלעולם אין בית דין מוציאין אשה מתחת בעלה עד דמודה בעל דאסירא ליה והודאתו עדיפא מעדים , אי נמי עד דאיכא עדי טומאה ממש או שיראו מנאפים או כמכחול בשפופ רת, אבל לא משום יחוד גרידא ולא משום קלא דלא פסיק ודבר מכוער בעדים ואפילו אין לה בנים , וכדאמרין ביבמות בפרק כיצד אשת אחיו (כ"ד ב') ובי דינא בעדים הוא דמפקי, כלומר בעדי טומאה, ואמרין נמי בפרק בתרא דמסכת גיטין בשילהי פירקא (פ"ט א') אכלה בשוק גרגרה בשוק הניק ה בשוק בכולם רבי מאיר אומר תצא אמר לו רבי יוחנן בן נורי אם כן לא הנחת בת לאברהם אבינו יושבת תחת בעלה והתורה אמרה כי מצא בה ערות דבר נאמר כאן דבר ונאמר להלן על פי שנים עדים יקום דבר מה להלן דבר ברור , כלומר שלוח או מכר ולא משום אמתלאות גמורות, אף כאן דבר ברור, כלומר עדי טומאה דבלאו הכי לא הוי דבר ברור, וכדאמרין נמי בפרק האיש מקדש (לעיל ס"ו א') הוי דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות משנים.

והא דתנן במסכת כתובות (ע"ב א') העוברת על דת משה ויהודית תצא שלא בכתובה, לאו דמפקי לה בי דינא מיניה בעל כרחו אלא שאם רצה מוציאה שלא בכתובה, וכן נמי הא דאמרין ביבמות פרק כיצד (כ"ד ב') רוכל יוצא ואשה חוגרת בסינר ומנעלים הפוכים תחת המטה הואיל ומכוער הדבר תצא שלא בכתובה, היינו שאם רצה להוציא יוצאה בלא כתובה לא שיוציאוה ממנו בית דין בעל כרחו, וכן פירשו שם הגאונים ז"ל.

ודין הוא דהא קיימא לן (כתובות ט' א') אין האשה נאסרת על בעלה אלא על עסקי קינוי וסתירה אבל בסתירה בלא קינוי אינה נאסרת, ואפילו במקנא לה על פי עצמו או במקנא לה על פי עד אחד ואמר לה אל תסתרי עם פלוני ונכנסה עמו בפני עדים לסתר או לחורבה ושהתה עמו כדי ביאה אינה נאסרת על בעלה כדאיתא במסכת סוטה (ב' א') והרי אין לך דבר מכוער גדול מזה.

והא דאמרין בשילהי מסכת נדרים (צ"א ב') ההוא נואף דעל לגבי ההיא איתתא אתא גברא סליק נואף יתיב בבבא הוה תחלי התם וטעמינון חויה בעא מאריה דביתא למיכל מנהון אמר ליה ההוא נואף לא תיכול מנהון דטעמינון חוי א אמר רבא איתתא שריא אם איתא דעבד איסורא ניחא ליה דליכול ולימות, דאלמא אי לאו דאמר נואף הכי אסורה לבעלה, התם לאו דמפקי ליה בי דינא אלא דאילו בא לצאת ידי שמים ולבו נוקפו מפיק לה, וכדאמרין בפירקא דלעיל (ס"ו א') אי מהימן לך כבי תרי זיל אפקה, שכל שלבו מאמין על פי עצמו או אפילו על פי גוים שאסורה לו אשתו חייב להוציאה בבא לצאת ידי שמים, ואם הודה בבית דין בכך מוציאין אותה ממנו, ואפילו באומר פתח פתוח מצאתי נאמן לאוסרה עליו בחד ספק כדאיתא בפרק קמא דכתובות (ט' א'), אלא דבכי האי גוונא דליכא עדי ייחוד

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 34

בס"ד, י"ב באדר תשס"ט

ולא עדי דבר מכוער אלא שהוא אוסרה על עצמו חייב לפרוע לה כתובתה , שאם אין אתה אומר כן לא הנחת בת לאברהם אבינו שיהא לה כתובה.

נמצאת אומר כי שלשה דינין בדבר דעל פי עצמו או על פי עד אחד שמאמין בו אסורה לו וחייב להוציאה בבא לצאת ידי שמים , ובית דין גם כן מוציאים ממנו על פיו וחייב לפרוע לה כתובתה .

ובעוברת על דת משה ויהודית או בעדי דבר מכוער אם רצה להוציא מוציא שלא בכתובה , והוא דאיכא התראה כדאיתא במסכת סוטה (כ"ה א'), מיהו דוקא בעוברת על דת אבל בעדי דבר מכוער אינה צריכה התראה , והא דאיבעיא לן התם בעוברת על דת ורצה הבעל לקיימה אם מותר א' ס' לאו ולא איפשיטא התם במקום בעיא , הא איפשיטא מאידך דקיימא לן דבעל שמחל על קנוייו קודם שנסתרה שהוא מחול, וכל שכן לעוברת על דת שאם רצה לקיים מקיים ואין בית דין מוציאים מידו , וכן פירשו רבותינו ז"ל, וכיון שקיימה לאחר שהיה יכול למיקבל בבית דין ולהוציאה ולא הוציאה גלי אדעתיה דמחל ותו לא מפסיד לה כתובתה . איכא עדי טומאה ממש או עדי קינוי וסתירה שהוא כעדי טומאה בית דין מוציאים ממנו בעל כרחו שלא בכתובה , ואפילו יש לה כמה בנים ואינה צריכה התראה כלל , ועדי טומאה קיימא לן כשמואל (מכות ז' א') דאפילו לעונשין סגיא משיראו כמנ' אפין ולא בעינן כמכחול בשפופרת.

מיהו כל היכא דאיכא עדי דבר מכוער ורצה הבעל והוציאה וכנסה נטען , בית דין מוציאים ממנו בעל כרחו, דכל שהוציאה בעל מדינא אפילו מעצמו בענין שאסורה לנטען אי כנסה נטען מוציאים בית דין ממנו, ובהא חמיר נטען טפי מבעל שאין מוציאים ממנו ב על כרחו, וטעמא דמילתא משום דדבר מכוער הוי כקלא דלא פסיק דאיתחזק בבית דין, דקיימא לן בשילהי מסכת גיטין דאי הוי קלא דמקמי נשואין חיישינן ליה ואי הוי קלא דבתר נשואין לא חיישינן ליה , הילכך לגבי בעל הוה ליה קלא דבתר נשואין ולגבי נטען הוי קלא דמקמי נשואין ומשו' ס' הכי מפקינן לה מיניה דאלומי אלמיה לקלא , אבל בעל שגירש אע"פ שאסור לו להחזיר כיון דמשום נטען אפקה , אם החזיר אין מוציאים ממנו דקים ליה בקלא דליתיה וכדאיתא התם (יבמות כ"ה א'), וכן קבלתי שמועה זו מפי רבינו הרב נר"ו, וכן דעת גדולי רבותינו ז"ל, והנה אמת הנה נכון.

משנה מסכת עבודה זרה פרק ב משנה א

55 [א] אין מעמידין בהמה בפונדקאות של עכו"ם מפני שחשודין על הרביעה ולא תתיחד אשה עמהן מפני שחשודין על העריות ולא יתיחד אדם עמהן מפני שחשודין על שפיכת דמים

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף כה עמוד א

לא תתיחד אשה עמהם.

במאי עסקינן? אילימא בחד, דכוותה גבי ישראל מי שרי? והתנן: לא יתיחד איש אחד עם שתי נשים! (כה עמוד ב) אלא בתלתא, דכוותה גבי ישראל בפרוצים מי שרי? והתנן: אבל אשה אחת מתייחדת עם

60

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 34

בס"ד, י"ב באדר תשס"ט

שני אנשים, ואמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו אלא בכשרים, אבל בפרוצים אפילו עשרה נמי לא, מעשה היה והוציאוה עשרה במטה!
לא צריכא - באשתו עמו, עובד כוכבים אין אשתו משמרתו, אבל ישראל אשתו משמרתו.
ותיפוק ליה משום שפיכות דמים!
א"ר ירמיה: באשה חשובה עסקינן, דמירתתי מינה;
רב אידי אמר: אשה כלי זיינה עליה.
מאי בינייהו?

65

איכא בינייהו: אשה חשובה בין אנשים ושאינה חשובה בין הנשים.
תניא כוותיה דרב אידי בר אבין: האשה אע"פ שהשלום עמה - לא תתייחד עמה, מפני שחשודין על העריות.

70

תוספות מסכת עבודה זרה דף כה עמוד ב

לא צריכא באשתו עמו - לכאורה מוקי לה כר"ש דאמר בפ' עשרה יוחסין (קדושין דף פ:) בזמן שאשתו עמו ישן עמה בפונדקי שאשתו משמרתו וא"ת אמאי לא מוקי לה בשיש עמה תינוקת דבכי האי גוונא בישראל שרי ליחודי דאמר רבא התם בגמ' מתייחד אדם עם אשה ותינוקת שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה וי"ל דלשון לא תתייחד משמע שאין שם שום ישראלית אלא היא.

75

חידושי הרמב"ן מסכת עבודה זרה דף כה עמוד ב

איכא דגרסי איכא בינייהו אשה חשובה בין האנשים ואינה חשובה בין הנשים. כלומר שאינה נאה דמשום עריות ליכא דהא כעורה היא ומשום שפיכות דמים נמי ליכא דהא חשובה בין האנשים אבל לרב אידי איכא משום שפיכות דמים אע"פ שחשובה, ורש"י ז"ל אמר כיון דחשובה היא בין האנשים לדברי הכל ליכא משום שפיכות דמים אבל משום עריות איכא לרב אידי דהא סתמא אמר אשה כלי זיינה עליה, אבל לר' ירמיה דמוקי לה באשה חשובה משמע חשובה בין האנשים ובין הנשים, ואין לשון זה מחוור כל צרכו דודאי אשה חשובה דקאמר ר' ירמיה בין האנשים קאמר ולא פליגי בעריות, ולשתי הלשונויות קשה דהא אמר מר חביבה עליהם בהמתן של ישראל יותר מנשותיהן ולא גריעה כעורה מבהמת ישראל, ואפשר לומר כגון שהיא זקנה דאינהו כיון דאדיקי בבהמות בהמת ישראל עדיפא להו מינה, ואיכא דגרסי איכא בינייהו אשה חשובה בין הנשים ואינה חשובה בין האנשים דמשום שפיכות דמים איכא לר' ירמיה ולרב אידי ליכא משום שפיכות דמים דלעולם כלי זיינה עליה, וא"ת הא לעולם אסורה משום ערוה, נפקא מינה היכא דבעלה עמה דליכא למיחש משום ערוה דודאי בעלה משמרה, וא"ת תיפוק ליה משום בעל, כגון שהוא אדם חשוב דלדידיה לא מצו קטלי ליה, וזה הלשון אינו כלום חדא דהול"ל איכא בינייהו אשה שאינה חשובה וחשובה בין הנשים למה ליה לאדכורי הכא, ועוד

80

85

דהול"ל כשבעלה עמה ועיקר אוקימתא לא הוזכרה, ועוד אין יחוד באשה ובעלה עמה, וכשבדקתי אחר עיקר הנוסחאות מצאתי כתוב בכולן אשה חשובה בין הנשים ושאינה חשובה בין האנשים ובמקצתן

90

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 34

בס"ד, י"ב באדר תשס"ט

כתוב מפורש ואשה שאינה חשובה , ומשמע דתרתאי איכא בנייהו קאמר , ואיני יכול ליישבה דמשמע חשובה ליחדה בין הנשים ושאינה חשובה ליחדה בין האנשים , ולשון חשיבות לא מצינו ביופי אלא בקרובין למלכות שאדם מתירא מהם, וסוף דבר צריך אני לעשות לי רב בזה.

תוספות רי"ד מסכת עבודה זרה דף כה עמוד ב

95

פיסקא לא תתייחד אשה עמהן כו' אמר רב ירמיי' באשה חשובה שנינו פי' שיראים ממנה להורגה וליכי' למיחש אלא לעריות שמא תתפתה אחריהן אבל בשאר נשים לא איצטריך למיתניי' דתיפוק לי משום שפיכות דמים רב אידי בר אבין אמר אשה כלי זיינה עליה פי' בכל אנשים איצטריך מתניי' משום עריות דשום אשה אינה חושש לשפיכות דמים מפני שכלי זיינה עמה ולא חיישי' אלא לעריות מאי בנייהו פי' בין למר בין למר כל אשה אסורה להתייחד אי מטעם עריות לבד או מטעם שניהם עריות ושפיכו' דמיי' איכא בנייהו אשה חשוב' בין הנשים ואינה חשובה בין האנשים כך מצאתי כתוב בכל הספרי' ונראה לי שהוא גירסא יפה מאוד וה' פ' אשה חשובה בין הנשים היא אשה צנועה ביותר דליכא למיחש שמא

תפתה אחריהן כי יש לה שם גדול בין אנשים בצניעו' אבל אינה חשובה בין האנשים שיפחדו ממנה ואיכא למיחש לשפיכות דמ' י' לר' ירמיי' אסורה להתייחד עמהן דאע"ג דליכא למיחש לעריו' משום צניעות' איכא למיחש לשפיכות דמים דל"ל אשה כלי זיינה עמה ולרב אידי בר אבין מותרות להתייחד עמהן דליכא למיחש לא לעריות מפני צניעותא ולא לשפיכות דמים דכלי זיינה עמה אבל המורה גריס איפכא חשובה בין האנשים ואינה חשובה בין הנשים ופירש אינה חשובה בין הנשים שאיני' יפה ומתוך שאינה יפה ליכא למיחש לעריות וזה רחוק מן הדעת מאוד לרביעת הבהמה נחשדו ולאשה שאינה יפה לא נחשדו ואפילו בישראל לא מצאנו חילוק בין יפה לכעורה כ"ש בגוים ודבריו נראה לי דחוקים ביותר וגם מה שכתבתי במהדורא קמא אינו נ"ל ומה שפירשתי כאן נ"ל נכון: [מהדורת"ל]

110

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן לה

ד לפני עור באיסור יחוד / הערת המחבר / + מתוך תשובה להגאון מוה"ר אברהם הלוי הורביץ שליט"א בספרו "דבר הלכה" על הל' יחוד. +

אשה שבעלה נמצא בעיר אלא שטעתה וחשבה שהלך לעיר אח' רת, מסתבר דיש בכה "ג איסור יחוד אפילו אם המתיחד יודע שהבעל כן נמצא בעיר כיון שלגבי דידיה לא נזכר בשום מקום דמסתפי מבעלה, אך אפילו אם נאמר דכיון שלפי האמת הוא כן נמצא בעיר ליכא בכה "ג איסור יחוד, מ"מ נראה דאף שהאיש המתיחד עמה יודע שבעלה בעיר אפי' "ה אסור אם הוא אינו מגלה לה והיא אינה יודעת, דנראה שאסור ודאי ליתן לחברו בשר טלה אם הלה חושב שהוא חזיר ורוצה לאכול בשר חזיר כיון שגם על זה בעי' סליחה וכן מבואר בקדושין דף נ' "ב ע"א תוד"ה דמחיל, וה"נ גם כאן הרי הוא מכשיל את האשה במחשבת פגול של איסור יחוד כיון שהיא אינה יודעת ומתיחדת אע"פ שחושבת שאין בעלה בעיר.

120

ואמרתי משום כך שהנותן לחברו דבר מאכל בכה "ג שהמקבל היה צריך מן הדין לשאול אותו תחלה אם הוא כשר או לא , או אם הפירות שהוא נותן לו הם מתוקנים מתרו "מ או לא, דחייב הנותן בכה"ג להקדים ולומר לו שהפירות הם מתוקנים אע"פ שאין המקבל שואלו על כך כדי שלא יכשילנו באיסור זה שהוא אוכל מבלי לברר תחלה אם מאכלו כשר או לא , ועוד יותר מזה נלענ"ד דבכה"ג שהנותן יודע שהמקבל אינו מכירו ומעיקר הדין הי' אסור לו לאכול מפירותיו עד שיברר תחלה אם הנותן הוא אדם כשר שאפשר להאמינו , דיתכן שאסור בכה"ג להאכילו אע"פ שהנותן יודע בעצמו שהוא כשר ופירותיו מתוקנים וגם אומר בפירוש למקבל שפירותיו הם מתוקנים , כיון שהוא סו"ס מכשיל את המקבל בזה שהוא אוכל אצלו באופן שמצד הדין אסור לו לאכול מפירותיו עד שיברר תחלה שהוא נאמן.

וכמו כן לענין איסור יחוד במי שנכנס אצל אשה א ע"פ שהיא יודעת שבעלה בעיר ומותר מן הדין להתיחד עמה אפי"ה היא חייבת להקדים ולהודיע לו שבעלה בעיר , וכך אם היחוד הוא בהיתר מפני שיש שם באותו הבית עוד פתח שהוא פתוח לרה"ר אפי"ה היא חייבת להקדים ולהודיע לו על כך , דאל"כ אף שהמתיחד עמה אינו מקפיד ואינו שואל כלום מ"מ אם הוא בכה"ג שמצד הדין היה צריך לשאול נמצא שאם היא לא תקדים לומר לו הרי היא מסייעת ידי עוברי עבירה ומכשילתו באיסור , והדבר צריך הכרע. [עוד בענין לאו דלפני עור, ראה להלן סימן מ"ד].

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת קידושין פרק ד

[יג] אמרו כל שאומנותו בין הנשים לא יתיחד עם הנשים , רוצה לומר שאין מתירין לו דבר זה בשביל פרנסתו כלל.

חידושי הרמב"ן מסכת קידושין דף פב עמוד א

כל שעסקו עם הנשים לא יתיחד עמהן . פרש"י ז"ל ואפי' עם נשים הרבה, ואלו אינש אחרינא עם שתי נשים תנן אבל שלש או ארבע שפיר דמי , ומשמע דכיון דנשים דעתן קלה עליהן אפי' טובא נמי, והא דתנן כל שעסקו עם הנשים לא יתיחד עמהן אפשר לפרשה אפילו בשני אנשים לפי שהם חשודים על העריות וגריעי מפרוצים סתם ואפי' בהם אמר רב (פ' ב') אפילו בעשרה נמי לא. וההיא דאמר רב (פ"א א') לא כשרים כגון אן אלא כגון ר' חנינא בר פפא וחבריו , דאלמא סתם בני אדם פרוצים הם , מדת חסידות נהג בעצמו שלא להחזיק עצמו בכשר וחסיד. מניח אני כל אומניות שבעולם ועוסק אני בתורה.